

- Immink, R., and O'Kane, B. *Starting Your Own Business: A Workbook*. Oak Tree Press, 2018.
- Lussier, R. N., and Hendon, J. R. *Fundamentals of Human Resource Management: Functions, Applications, Skill Development*. SAGE Publications, 2015.
- Mathis, R. L. et al. *Human Resource Management*. Cengage Learning, 2016.
- Noe, R. A. et al. *Human Resource Management*. McGraw-Hill Education, 2016.
- "Onlain-opytuvannya: motyvatsiia personalu ATB" [Online Survey: Motivation of ATB Staff]. [https://docs.](https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc1fldz7v1XV_WspJq2F78k8qeesyCY8jFth6H_6XvQYP4fFg/viewform?vc=0&c=0&w=1)

- [google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc1fldz7v1XV_WspJq2F78k8qeesyCY8jFth6H_6XvQYP4fFg/viewform?vc=0&c=0&w=1](https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc1fldz7v1XV_WspJq2F78k8qeesyCY8jFth6H_6XvQYP4fFg/viewform?vc=0&c=0&w=1)
- Storey, J. *New Perspectives on Human Resource Management* (Routledge Revivals). Routledge, 2014.
- Wilkinson, A., Redman, T., and Dundon, T. *Contemporary Human Resource Management: Text and Cases*. Pearson, 2016.
- Wintersberger, D. *International Human Resource Management: A Case Study Approach*. Kogan Page, 2017.

УДК 351.342
JEL: H79; K10

АСПЕКТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМІВ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

©2020 КАРКОВСЬКА В. Я.

УДК 351.342
JEL: H79; K10

Карковська В. Я. Аспекти нормативно-правового забезпечення механізмів кадрової безпеки органів публічної влади

У статті розглянуто основні аспекти нормативно-правового забезпечення механізмів кадрової безпеки органів публічної влади. Зазначено, що основою правового забезпечення механізмів кадрової безпеки органів публічної влади є захист конфіденційної інформації шляхом використання нормативно-правових документів. Правове забезпечення механізмів кадрової безпеки органів публічної влади доцільно розглядати і досліджувати на мікро- і макрорівнях. Запропоновано фрагмент нормативно-правового механізму кадрової безпеки органів публічної влади. Встановлено, що правове забезпечення представлене значною кількістю нормативно-правових актів, проте основним заходом нейтралізації загроз з боку службовця може бути розроблення такого пакета документів: автоматизовані системи; захист від несанкціонованого доступу до інформації; показники захищеності від несанкціонованого доступу. Проаналізовано кількість проведених повних перевірок декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Охарактеризовано підсумки роботи Національного агентства з питань запобігання корупції. Проведено аналіз направлених обґрунтованих висновків до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції та розгляд повідомлень щодо можливого відображення недостовірної інформації в деклараціях суб'єктів декларування у 2018 р. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення щодо боротьби з кіберзлочинністю в Україні. Встановлено, що передумовою нормативно-правового забезпечення кадрової безпеки органів публічної влади є спроможність адекватно й оперативно реагувати на зміни щодо безпекової ситуації, а саме: попередження та протидія корупції на основі розмежування суспільних, державних, корпоративних і приватних інтересів; активізація адміністративного реформування; активізація судової реформи в напрямі становлення в Україні системи судового устрою та судочинства; сприяння розвитку кадрової безпеки та законодавче забезпечення її діяльності.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, кадрова безпека, органи публічної влади, корупція, кіберзлочинність.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-484-491>

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 11.

Карковська Вероніка Ярославівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: Veronika.Y.Karkovska@lpnu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0178-4137>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/R-8006-2017>

Scopus Author ID: 36069470700

УДК 351.342
JEL: H79; K10

Карковская В. Я. Аспекты нормативно-правового обеспечения механизмов кадровой безопасности органов публичной власти

В статье рассмотрены основные аспекты нормативно-правового обеспечения механизмов кадровой безопасности органов публичной власти. Отмечено, что основой правового обеспечения механизмов кадровой безопасности органов публичной власти является защита конфиденциальной информации путем использования нормативно-правовых документов. Правовое обеспечение механизмов кадровой безопасности органов публичной власти целесообразно рассматривать и исследовать на микро- и макроуровнях. Предложен фрагмент нормативно-правового механизма кадровой безопасности органов публичной власти. Установлено, что правовое обеспечение представлено значительным количеством нормативно-правовых актов, однако основной мерой по нейтрализации угроз со стороны служащего может быть разработка следующего пакета документов: автоматизированные системы; защита от несанкционированного доступа к информации; показатели защищенности от несанкционированного доступа. Проанализировано количество проведенных полных проверок деклараций лиц, уполномоченных на выполнение функций государства или местного самоуправления. Охарактеризованы итоги работы Национального агентства по предупреждению коррупции. Проведен анализ направленных обоснованных выводов специально уполномоченным субъектам в сфере противодействия коррупции и рассмотрены сообщения о возможном отобразении недостоверной информации в декларациях субъектов декларирования в 2018 г. Проанализировано нормативно-правовое обеспечение по борьбе с киберпреступностью в Украине. Установлено, что причиной нормативно-правового

обеспечения кадровой безопасности органов публичной власти является способность адекватно и оперативно реагировать на изменения относительно безопасности ситуации, а именно: предупреждение и противодействие коррупции на основе разграничения общественных, государственных, корпоративных и частных интересов; активизация административного реформирования; активизация судебной реформы в направлении становления в Украине системы судоустройства и судопроизводства; содействие развитию кадровой безопасности и законодательное обеспечение её деятельности.

Ключевые слова: нормативно-правовое обеспечение, кадровая безопасность, органы публичной власти, коррупция, киберпреступность.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Библ.:** 11.

Карковская Вероника Ярославовна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры административного и финансового менеджмента, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: Veronika.Y.Karkovska@lpnu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0178-4137>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/R-8006-2017>

Scopus Author ID: 36069470700

UDC 351.342

JEL: H79; K10

Karkovska V. Ya. Aspects of Regulatory and Legal Support of the Personnel Security Mechanisms of Public Authorities

The article discusses the basic aspects of the regulatory and legal support of the personnel security mechanisms of public authorities. It is noted that the basis of the legal support of the personnel security mechanisms of public authorities is the protection of confidential information through the use of regulatory and legal documents. The legal support of the personnel security mechanisms should be considered and explored at the micro- and macro-levels. A fragment of the regulatory and legal mechanism of the personnel security of public authorities is proposed. It is determined that the legal support is represented by a significant number of regulations, but the main measure to neutralize threats from the part of employee may be the development of the following package of documents: automated systems; protection from unauthorized access to information; indicators of protection from unauthorized access. The number of the carried out full-fledged inspections of the declarations of persons authorized to perform the functions of the State or local government is analyzed. The results of the work of the National Agency for the prevention of corruption are characterized. The analysis of the directed and well-founded conclusions for the specially authorized subjects in the sphere of countering corruption together with the consideration of reports on the possible display of false information in the declarations of the subjects of the declaration in 2018 are carried out. The regulatory and legal support for counteracting cybercrime in Ukraine is analyzed. It is determined that the reason for the regulatory and legal support of the personnel security of public authorities is the ability to respond adequately and promptly to changes in the security of a particular situation, namely, preventing and countering corruption on the basis of the separation of public, government, corporate and private interests; activating the administrative reform; activating the judicial reform towards the establishment of a system of judicial order and judicial procedure in Ukraine; promoting personnel security and legislating its activities.

Keywords: regulatory and legal support, personnel security, public authorities, corruption, cybercrime.

Fig.: 2. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 11.

Karkovska Veronika Ya. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Administrative and Financial Management, National University «Lviv Polytechnic» (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: Veronika.Y.Karkovska@lpnu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0178-4137>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/R-8006-2017>

Scopus Author ID: 36069470700

Необхідність розгляду нормативно-правового забезпечення механізмів кадрової безпеки органів публічної влади викликана потребами в захисті та розвитку кадрового складу, наявністю великої кількості органів, відповідальних за прийняття та організацію виконання тих чи інших управлінських рішень у сфері кадрової безпеки, високою відповідальністю та їх великою цінністю як для окремого службовця, так і для органу публічної влади в цілому. Недостатня ефективність органів публічної влади спричинена:

- ✦ високим рівнем і систематичністю корупції в органах публічної влади;
- ✦ недоліками в процесі прийняття рішень, що підривають довіру населення до органів публічної влади та публічної служби;
- ✦ недосконалістю правового регулювання суспільних відносин, зокрема неналежним рівнем захисту права власності та непрозорістю відносин у цій сфері, неефективністю контролю за додержанням законодавства;

- ✦ неспроможністю ефективного врегулювання конфліктів тощо.

Останні дослідження та публікації свідчать, що аналізу теоретичних і прикладних аспектів нормативно-правового забезпечення механізмів кадрової безпеки органів публічної влади присвячені дослідження В. Ю. Богдановича, В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, А. Б. Качинського, В. О. Косевцова, В. А. Манилова, В. І. Мунтіяна, Г. М. Перепелиці, В. М. Рижих, В. М. Олуйко, С. М. Серьогіна, А. С. Сіцінського, Г. П. Ситника та інших науковців. Водночас, за сучасних умов формування механізмів кадрової безпеки органів публічної влади, питання запровадження ефективного нормативно-правового забезпечення є актуальним науковим завданням з огляду на реформування органів публічної влади. Сьогодні немає нормативно-правового забезпечення, в якому з позицій наукового підходу було б чітко визначено концептуальні засади кадрової безпеки органів публічної влади.

Метою статті є проведення аналізу законодавчого та нормативно-правового забезпечення механізмів кадрової безпеки органів публічної влади.

Основою нормативно-правового механізму кадрової безпеки органів публічної влади становлять Конституція України, Кодекс цивільного захисту України, відповідні закони, Укази Президента України і урядові рішення.

Відповідно до ст. 3 Конституції України: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [4].

Основою правового забезпечення механізмів кадрової безпеки органів публічної влади є захист конфіденційної інформації шляхом використання нормативно-правових документів. Правове забезпечення механізмів кадрової безпеки органів публічної влади доцільно розглядати та досліджувати на макро- і макрорівнях (табл. 1).

В українському законодавстві відсутній єдиний нормативно-правовий акт щодо забезпечення формування механізмів кадрової безпеки органів публічної влади. Опосередкований вплив на кадрову безпеку органів публічної влади здійснюють такі правові акти, як Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Кодекс законів про працю, Кримінальний кодекс України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про державну таємницю», Закону України «Про охорону праці» тощо [6].

До нормативно-правових актів локальної дії відносять статут органів публічної влади, посадові інструкції, положення про захист від розголошення державної таємниці, положення про трудову дисципліну [6]. У положенні про проведення службових розслідувань зазначаються положення про державну таємницю та перелік посадових осіб і працівників, які мають доступ до державної таємниці, перелік відомостей, що становлять державну таємницю. Ще одним регулюючим документом є трудовий договір, проте він є угодою, яка визначає та забезпечує інтереси органів публічної влади та службовця.

Виходячи зі ст. 71 Закону України «Про державну службу» службове розслідування – це комплекс заходів, здійснюваних уповноваженим на те суб'єктом з метою надання відповіді на питання про наявність або відсутність у поведінці публічного службовця складу дисциплінарного проступку, а також визначення характеру та тяжкості дисциплінарному пропуску, якщо такий фактор було встановлено [8].

Відповідно до [3] діяльність усіх державних органів має бути зосереджена на прогнозуванні, своєчасному виявленні, попередженні та нейтралізації зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці, захисту суверенітету і територіальної цілісності України, безпеки її прикордонного простору, викорененні злочинності, зміцнення законності та правопорядку, підтримання на належному рівні її оборонного потенціалу і обороноздатності.

Правове забезпечення представлено значною кількістю нормативно-правових актів, проте основним заходом нейтралізації загроз з боку службовця, як варіант, може бути розроблення такого пакета документів: автоматизовані системи; захист від несанкціонованого доступу до інформації; показники захищеності від несанкціонованого доступу.

Для органів публічної влади є важливим проведення постійного моніторингу змін у законодавстві. Це завдання зазвичай керівники покладають на юридичний відділ або інші відповідальні посадові особи. Неефективність правового моніторингу призводить до прямих втрат органів публічної влади. Інформація про зміни в законодавстві, а також трактування цих змін, може бути отримана від співробітників територіальних органів інспекції з праці. Інформаційна підтримка цих працівників українська важлива для органів публічної влади у випадку превентивної роботи щодо запобігання збитків внаслідок штрафів, які можуть бути накладені як на окремих посадових осіб, так і на структуру в цілому, державними інспекторами праці.

Отже, діяльність службовців повинна відповідати цілям органів публічної влади та суспільства, не ігнорувати інтереси працівників і дотримуватись нормативно-правових засад. Виходячи з цього потрібно здійснювати пошук напрямів покращення їх формування та використання.

Підтвердженням вищезазначеного є результати роботи Національного агентства з питань запобігання корупції. З початку 2019 р. НАЗК опрацювало 2646 повідомлень про неподання або несвоєчасне подання декларацій. Станом на 1 квітня 2019 р. Національне агентство затвердило 114 обґрунтованих висновків за фактами умисного неподання декларацій (за аналогічний період 2018 р. – 10). Крім цього, з початку року складено 183 адмінпротоколи за порушення вимог фінансового контролю (за аналогічний період 2018 р. – 9). 60 із цих протоколів складено за фактами несвоєчасного подання декларацій, а 123 – за фактами неповідомлення або несвоєчасного повідомлення про суттєві зміни в майновому стані (рис. 1).

Так, 2 протоколи стосувалися народних депутатів України, 93 – депутатів сільських, міських та обласних рад, 2 – складені стосовно заступника міністра, 15 – щодо працівників суддівської гілки влади, 12 – щодо прокурорсько-слідчих працівників, 9 – стосовно працівників ДФС, 21 – щодо керівників державних підприємств, 29 – стосовно публічних службовців різних категорій [11].

Висвітлення такого роду інформації свідчить про недотримання принципу прозорості в несенні публічної служби чиновників. Така ситуація може бути підставою зростання недовіри до інституції публічної служби з боку суспільства.

Фрагмент нормативно-правового механізму кадрової безпеки органів публічної влади

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ		
Об'єкти	Суб'єкти	
Органи публічної влади; публічні службовців	Президент України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України; Рада національної безпеки і оборони України; міністерства та інші центральні органи виконавчої влади; Національний банк України; суди загальної юрисдикції; прокуратура України; Національне антикорупційне бюро України; Національне агентство з питань запобігання корупції; Національна поліція; Державне бюро розслідувань; місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування; органи та підрозділи цивільного захисту; тощо	
МІКРОРІВЕНЬ	МАКРОРІВЕНЬ	Особливості реалізації механізму
Забезпечення безпеки персоналу		
– Установчі документи; – посадові інструкції; – положення про трудову дисципліну; – інші положення	– Закон України «Про публічну службу»; – Закон України «Про Кабінет Міністрів»; – Закон України «Про центральні органи виконавчої влади»; – Закон України «Про охорону праці»; – Закон України «Про засади запобігання та протидії корупції»; – Кодекс законів про працю; – Постанови Кабінету Міністрів України; – Закон України «Про національну безпеку» тощо	– Регулювання системи управління персоналом публічної служби України; – забезпечення професіоналізму в діяльності органів публічної влади; – запобігання та протидія корупції в органах публічної влади тощо; – забезпечення та гарантування конституційних прав і свобод; – зміцнення політичної та соціальної стабільності; – розвиток духовності, моральних засад, тощо
Забезпечення захисту конфіденційної інформації		
Положення про проведення службових розслідувань тощо	– Цивільний кодекс України; – Господарський кодекс України; – Кримінальний кодекс України; – Кодекс України про адміністративні правопорушення; – Закон України «Про державну таємницю» тощо	

Джерело: згруповано за [1; 5; 6; 8; 9 та ін.].

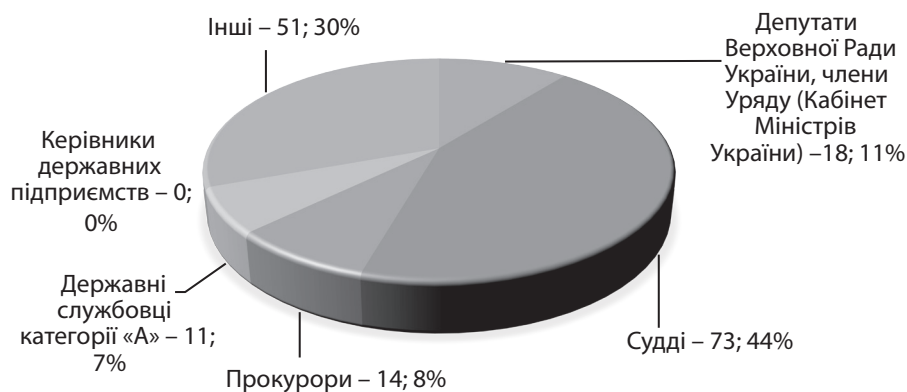

Рис. 1. Кількість проведених повних перевірок декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (за I квартал 2019 р.) [11]

Відповідними структурами затверджено та направлено спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії обґрунтованих висновків щодо виявлення ознак кримінального правопорушення за ст. 366-1 КК (декларування завідомо недостовірних відомостей, що відрізняються від достовірних на суму понад 250

прожиткових мінімумів для працездатних осіб) та ст. 368-2 КК (незаконне збагачення) загальною кількістю 100 протоколів (рис. 2).

Також відповідними органами складено та направлено до суду адміністративних протоколів за ч. 4 ст. 172-6 (подання завідомо недостовірних від-

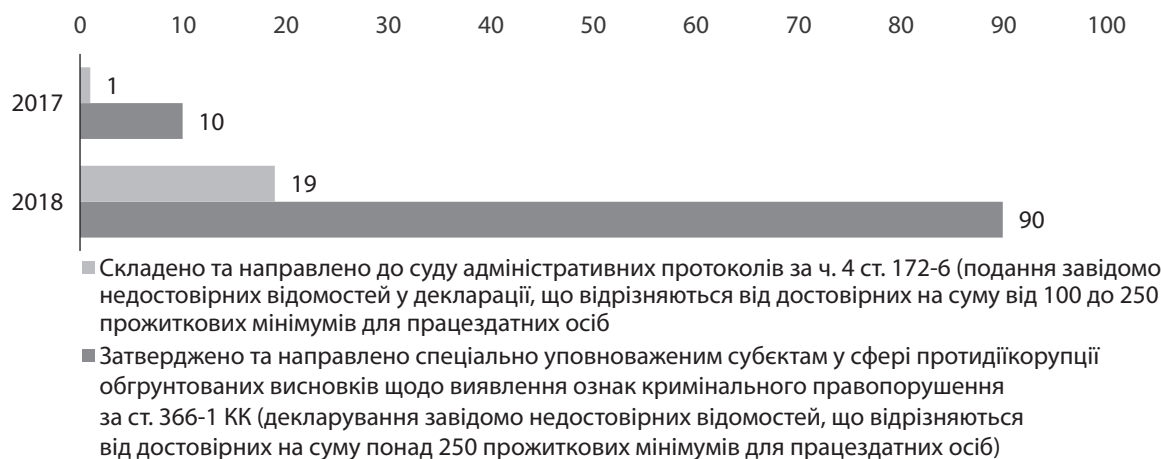

Рис. 2. Результати проведених перевірок декларацій у 2017 та 2018 рр. [11]

мостей у декларації, що відрізняються від достовірних на суму від 100 до 250 прожиткових мінімумів для працездатного населення). Загальна кількість становить 20 протоколів. Динаміку структури за роками наведено в *табл. 2*.

Відповідно до результатів перевірки декларацій основною є проблема свідомих протиправних дій з боку публічних службовців щодо наданої інформації. Цей факт є свідченням можливості завдання шкоди державним службовцем інституції публічної служби, а саме – недотримання принципів, норм і правил несення публічної служби.

Зростання кількості направлених обґрунтованих висновків до спеціалізованих уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції можна трактувати як активізацію діяльності відповідних органів у сфері протидії корупції та зростання кількості корупційних дій з боку публічних службовців (*табл. 3*).

Найбільша частка розгляду повідомлень щодо можливого відображення недостовірної інформації в деклараціях суб'єктів декларування у 2018 р. нале-

жить таким суб'єктам декларування, як судді, депутати місцевих рад і публічні службовці (*табл. 4*).

В епоху інформаційних технологій неможливо почуватися захищеним у кіберпросторі [2; 7]. З розвитком технологій стрімко зростає кількість злочинів у цій сфері, а тому з упевненістю можна стверджувати, що саме «кіберзлочини» у ХХІ столітті будуть одними з найчисельніших.

В Україні та в усьому світі щороку вчиняються десятки тисяч злочинів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, програмних, програмно-апаратних засобів, інших технічних і технологічних засобів та обладнання. Щодня у людей та компаній крадуть персональні дані, кошти з рахунків, збирають безліч конфіденційної та комерційної інформації, блокують діяльність тощо. Проте успішність запобігання таким злочинам, їх викриття та притягнення винних осіб до відповідальності наразі є достатньо рідкісним явищем, якщо порівнювати з кількістю таких правопорушень.

Таблиця 2

Підсумки роботи НАЗК у 2018 р. [11]

№ з/п	Процедура	2018 р.
1	Опрацьовано повідомлень про можливі недостовірні відомості в деклараціях	980
2	Опрацьовано запити щодо проведених спеціальних перевірок	11050
3	Прийнято рішень про результати здійснення повних перевірок декларацій	447
4	Направлено до правоохоронних органів обґрунтованих висновків:	249
4.1	за ознаками декларування недостовірної інформації на суму понад 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб (ст. 366-1 КК) та незаконного збагачення (ст. 368-2 КК)	90
4.2	за ознаками умисного неподання декларацій (ст. 361-1 КК)	159
5	Складено протоколів про адміністративні правопорушення:	
5.1	за фактом декларування недостовірної інформації на суму від 100 до 250 прожиткових мінімумів для працездатного населення (ч. 4. ст. 172-6 КУпАП)	19
5.2	за фактом несвоєчасного подання декларацій (ч. 1 ст. 172-6 КУпАП)	164
5.3	за фактом неповідомлення або несвоєчасного повідомлення про суттєві зміни в майновому стані	145

Обґрунтовані висновки, направлені до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (за результатами проведених повних перевірок декларацій) [11]

Установа	Рік	
	2017	2018
Національна поліція України та її Головні управління	3	41
Національне антикорупційне бюро України	3	34
Генеральна прокуратура України та місцеві прокуратури	2	15
Спеціалізовані антикорупційні прокуратури	2	–

Таблиця 4

Розгляд повідомлень щодо можливого відображення недостовірної інформації у деклараціях суб'єктів декларування у 2018 р. [11]

Суб'єкт декларування	Кількість повідомлень, шт.	Частка до загальної суми повідомлень, %
Посадові особи місцевого самоврядування	12	4
Поліцейські	17	6
Посадові особи публічного права	20	7
Прокуратури	20	7
Народні депутати	29	11
Держслужбовці	34	13
Депутати місцевих рад	40	15
Судді	96	36
Загальна кількість	268	100

Сьогодні кібератаки шкодять не лише фізичним та юридичним особам, але й державам. Щорік у світі проводяться сотні заходів різних рівнів щодо обговорення актуальних проблем кібербезпеки. У літературних словниках постійно з'являються нові визначення: кіберрозвідка, кібертероризм, кібершпигунство, кіберпростір, об'єкт критичної інфраструктури тощо. Кібербезпека та боротьба з кіберзлочинністю у XXI столітті – це одні з найбільш важливих питань, які потребують глибокого аналізу, розробок і впровадження високотехнологічних рішень з метою запобігання та викриття кіберзагроз.

Щороку кіберзлочинність завдає державам і приватним особам дуже великої шкоди. На 73-й сесії Генеральної асамблеї ООН генеральний секретар Антоніу Гутерреш оцінив щорічні збитки від кіберзлочинності у світі в розмірі 1,5 трлн доларів. На жаль, прогнози експертів з кібербезпеки невтішні. У майбутньому кількість злочинів та збитків від кібератак лише зростатиме, адже зазвичай правопорушники йдуть щонайменше на крок попереду механізмів, які мають державні органи та приватні особи щодо запобігання та розкриття таких злочинів.

Україна, як і всі країни світу, щодня зіштовхується з викликами у сфері кібербезпеки. Лише за останні кілька років державні установи неодноразово були атаковані з кіберпростору. Однією з таких

атак був запуск 27.06.2017 р. різновиду вірусу Petya, який спричинив порушення роботи українських державних підприємств, установ, банків, медіа та інших. Внаслідок атаки була заблокована діяльність таких підприємств, як аеропорт «Бориспіль», ЧАЕС, «Укртелеком», «Укрпошта», «Ощадбанк», «Укрзалізниця» та багатьох інших великих підприємств. Також були заражені інформаційні системи Міністерства інфраструктури, Кабінету Міністрів, сайти Львівської міської ради, Київської міської державної адміністрації, кіберполіції та служби спецв'язку України.

В Україні на законодавчому рівні приймаються відповідні закони та нормативні акти, які регулюють відносини в цій сфері. Станом на початок 2019 р. до правової основи кібернетичної безпеки України входять такі нормативно-правові акти: Конституція України, Кримінальний кодекс України, закони України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», «Про інформацію», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про національну безпеку України» та інші закони, Доктрина інформаційної безпеки України, Конвенція Ради Європи про кіберзлочинність та інші міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Відповідно до українського законодавства кібербезпека – це захищеність життєво важливих

інтересів людини та громадянина, суспільства та держави у процесі використання кіберпростору, яка забезпечує сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізацію реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі [10, ст. п. 5 ч. 1 ст. 1]. У глобальному розумінні кібербезпекою є реалізація заходів із захисту мереж, програмних продуктів та систем від цифрових атак.

Відповідно до Конвенції про кіберзлочинність, яка є частиною українського законодавства з 11.10.2005 р., кіберзлочини умовно поділяються на чотири види. До першого виду належать правопорушення проти конфіденційності, цілісності та доступності комп'ютерних даних і систем. До цього виду кіберзлочинів можна віднести всі злочини, спрямовані проти комп'ютерних систем і даних (наприклад, навмисний доступ до комп'ютерної системи або її частини; навмисне пошкодження, знищення, погіршення, зміна або приховування комп'ютерної інформації; навмисне вчинення, не маючи на це права, виготовлення, продажу, придбання для використання, розповсюдження або надання для використання іншим чином пристроїв, включаючи комп'ютерні програми).

До другого виду кіберзлочинів належать правопорушення, пов'язані з комп'ютерами. Такі злочини характеризуються умисним діянням, що призводить до втрати майна іншої особи шляхом будь-якого введення, зміни, знищення чи приховування комп'ютерних даних або будь-якого втручання у функціонування комп'ютерної системи, з шахрайською або нечесною метою набуття, не маючи на це права, економічних переваг для себе чи іншої особи.

Третій вид кіберзлочинів охоплює правопорушення, пов'язані зі змістом (контентом), що полягає у здійсненні умисних незаконних дій щодо вироблення, пропонування або надання доступу, розповсюдження дитячої порнографії, а також володіння такими файлами у своїй системі.

Четвертим видом є умисні дії, пов'язані з порушенням авторських і суміжних прав, відповідно до вимог Бернської Конвенції про захист літературних і художніх творів, Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності та Угоди ВОІВ про авторське право, а також національного законодавства України.

Існують також інші класифікації кіберзлочинів, проте запропонована конвенцією є найбільш популярною. В Україні політика щодо кібербезпеки покладається на низку державних органів, а саме: на Публічну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національну поліцію України, Службу безпеки України, Міністерство оборони України та Генеральний штаб Збройних Сил України, розвідувальні органи, Національний банк України. У кожному із зазначених органів діють відповідні підрозділи.

Головні статті Кримінального кодексу України, за якими розслідуються кіберзлочини в Україні:

- ✦ ст. 176 «Порушення авторського права і суміжних прав»;
- ✦ ст. 190 «Шахрайство»;
- ✦ ст. 361 «Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку»;
- ✦ ст. 361-1 «Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збуту»;
- ✦ ст. 361-2 «Несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерів), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації»;
- ✦ ст. 362 «Викрадання, привласнення, вимагання комп'ютерної інформації або заволодіння нею шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем»;
- ✦ ст. 363 «Порушення правил експлуатації автоматизованих електронно-обчислювальних систем»;
- ✦ ст. 3631 «Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку».

В Єдиному державному реєстрі судових рішень можна знайти певну кількість судових рішень, винесених за результатами розгляду кримінальних проваджень. У реєстрі містяться рішення за вказаними статтями, а також ухвали слідчих суддів щодо кримінальних проваджень, які сьогодні знаходяться у провадженні органів досудового розслідування. Отже, беручи до уваги інформацію з цього реєстру, можна стверджувати, що в Україні проводиться боротьба з кіберзлочинами. Як і для комплексної безпеки, так і для кадрової є характерним поділ загроз на зовнішні та внутрішні. Ця класифікаційна ознака є узагальнюючою, однак у цей же час – найгрунтовніша.

Таким чином, можна стверджувати, що кібербезпека є на сьогодні ключовим елементом кадрової безпеки будь-якої організації та держави загалом.

ВИСНОВКИ

Передумовою нормативно-правового забезпечення кадрової безпеки органів публічної влади є спроможність адекватно й оперативно реагувати на зміни щодо безпекової ситуації, а саме – попередження і протидія корупції на основі розмежування суспільних, державних, корпоративних і приватних інтересів; активізація адміністративного реформування, зокрема оптимізація системи органів публіч-

ної влади, реформування публічної служби, у тому числі стабілізація кадрового складу органів державних органів; активізація судової реформи в напрямі становлення в Україні системи судового устрою та судочинства, яка функціонуватиме на засадах верховенства права та гарантуватиме право громадянина на справедливий суд; сприяння розвитку кадрової безпеки та законодавче забезпечення її діяльності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України. 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Защита информации. Обеспечение информационной безопасности в организации. Основные термины и определения. М.: Стандартинформ, 2009. 20 с.
3. Кримінальний кодекс України. 5 квітня 2003 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
4. Конституція України. Науково-практичний коментар. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2011. 1128 с.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення. 7 грудня 1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
6. Костюк В. Л. Інституційні новації державної служби через призму новітнього законодавства: науково-теоретичний аспект. *Наукові записки НаУКМА. Серія «Юридичні науки»*. 2016. Т. 181. С. 26–32. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_164_19056647.pdf
7. Линьов К. О. Інформаційне забезпечення державного управління та державної служби: навч. посіб. Київ, 2016. 42 с. URL: <http://fitm.nusta.edu.ua/omeka/files/original/615a8d2c1bcdce418806e2f34d621455.pdf>
8. Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
9. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
10. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 р. № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>

11. Статистичні дані Національного агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/departament-perevirky-deklaratsij-ta-monitoryngusposobu-zhyttya/novyny>

REFERENCES

- Konstytutsiia Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar [Constitution of Ukraine. Scientific and Practical Commentary]. Kharkiv: Pravo, 2011.
- Kostiuk, V. L. "Instytutsiini novatsii derzhavnoi sluzhby cherez pryzmu novitnyoho zakonodavstva: naukovo-teoretychnyi aspekt" [Institutional Innovation of Public Service in the Light of the Latest Legislation: Scientific and Theoretical Aspect]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Seriiia «Yurydychni nauky»*. 2016. http://www.dut.edu.ua/uploads/l_164_19056647.pdf
- [Legal Act of Ukraine] (1984). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
- [Legal Act of Ukraine] (2003). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
- [Legal Act of Ukraine] (2003). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
- [Legal Act of Ukraine] (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
- [Legal Act of Ukraine] (2015). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
- [Legal Act of Ukraine] (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>
- Lynyov, K. O. "Informatsiine zabezpechennia derzhavnoho upravlinnia ta derzhavnoi sluzhby" [Information Support of Public Administration and Civil Service]. Kyiv, 2016. <http://fitm.nusta.edu.ua/omeka/files/original/615a8d2c1bcdce418806e2f34d621455.pdf>
- "Statystychni dani Natsionalnoho ahentstva z pytan zapobihannia koruptsii" [Statistics of the National Agency for the Prevention of Corruption]. <https://nazk.gov.ua/uk/departament-perevirky-deklaratsij-ta-monitoryngusposobu-zhyttya/novyny>
- Zashchita informatsii. Obespecheniye informatsionnoy bezopasnosti v organizatsii. Osnovnyye terminy i opredeleniya* [Data Protection. Ensuring Information Security in the Organization. Key Terms and Definitions]. Moscow: Standartinform, 2009.